

[0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%B4%D0%BE%20%D0%B4%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%B2%D0%BA%D0%B8.](#)

4. Халатур С. С., Павлова Г. Є., Рудакова В. Ю., Матвійчук Є. Д. Методичні аспекти управління фінансовою стійкістю аграрних підприємств в умовах їх діджиталізації. *АГРОСВІТ*. 2021. № 21–22. С. 19–26.

ВПЛИВ НАУКОВО-ТЕХНОЛОГІЧНОГО ПРОГРЕСУ НА НЕРІВНОМІРНІСТЬ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ КРАЇН

С. М. ПЕТЬКО, канд. екон. наук, доцент кафедри міжнародного менеджменту

*Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
(м. Київ, Україна)*

Визначальним фактором економічного зростання та забезпечення конкурентоспроможності для будь-якої країни є рівень її науково-технологічного розвитку та доступ до дешевого фінансового капіталу. Наявність інтелектуального капіталу та технологічних інновацій сприяють кардинальним трансформаціям в екосистемі будь-якої країни. Історично, розвиток людства пов'язаний з прогресом технологій, а кожен новий рівень соціально-економічного розвитку базується на становленні нового технологічного способу господарювання [2, с. 13–21; 1].

Четверта промислова революція або Індустрія 4:0, в епоху якої ми живемо почала свою ходу в 2000-х рр. і триває у наш час, глибоко проникла в життєдіяльність людини та бізнесу. Її ще називають «цифровою революцією», оскільки поява глобальної мережі Internet стало основою розвитку ІКТ та «передових» технологій Індустрії 4:0, які в симбіозі з промисловими та інформаційними інноваціями формують ядро цифрової економіки. Як і попередні три промислові революції, четверта підвищила не тільки якість життя людей, створила інноваційні індустрії під впливом ІКТ, а і призвела до ризиків нерівномірного економічного розвитку серед країн.

Звичайно, використання цифрових технологій Індустрії 4:0 надає безпрецедентні можливості для економічного зростання, підвищення продуктивності праці, інтеграції в глобальне бізнес-середовище, але вони залежать від політичної кон'юнктури в країні, технологічної зрілості, регульованого цифрового законодавства та соціальної готовності до цифрових викликів.

Кожна хвиля технологічного прогресу, починаючи з Першої промислової революції, супроводжувалася посиленням нерівності між країнами у соціальному забезпеченні, доступу до суспільних благ та ресурсів. Саме під час Четвертої промислової революції відбувся стрімкий прогрес в ІКТ та перехід на використання цифрових сервісів, а технологічними корпораціями проводилась цінова політика масової доступності ІТ-обладнання. Процес цифровізації суспільства та бізнесу прискорюється завдяки появи «передових» технологій Індустрії 4:0, як-от: штучний інтелект, мережа 5G, гена інженерія, робототехніка та ін. «Передові» технології Індустрії 4:0 зробили великий внесок у розвиток глобальної економіки, але їх швидке поширення та нездатність урядів країн, що розвиваються до швидкої адаптації несуть за собою величезні ризики для людства. Тож даний аспект висвітлено нами в низці праць [3; 4; 5; 6; 7].

Завдяки автоматизації виробництва та використання робототехніки з штучним інтелектом почали зникати робочі місця для людей, а вплив соціальних мереж на людство викликає тривогу та недовіру до них. Виникають побоювання, що технології Індустрії 4:0 спричиняють збільшення нерівномірності економічного розвитку не лише в країнах, що розвиваються, а також і у високорозвинутих країнах.

Завдяки чотирьом науково-технологічним революціям лише країни Західної Європи, США, Японія, Канада, Австралія, Китай, Республіка Корея, Ізраїль, Сінгапур, Тайвань отримали беззаперечне технологічне та фінансове лідерство, а інші країни так і залишились на периферії з низьким ВВП на душу населення. Кожна науково-технологічна революція була пов'язана з посиленням нерівності між країнами при поширенні розриву доступу до товарів, соціального забезпечення та інших благ цивілізації – від інфраструктури ІКТ до електрифікації, від охорони здоров'я до освіти.

За останнє десятиріччя цифровізації, світ побачив економічне зростання, проте зберігається бідність та зростає нерівність. Не в усіх країнах люди мають доступ для отримання безкоштовної освіти, медицини та інших благ, які необхідні для життя: їжа, чиста питна вода та житло.

Нерівність – це багатогранна концепція, яка пов'язана з відмінностями в результатах діяльності та економічних можливостях між людьми, групами, країнами. Такі відмінності можуть виникати в соціальному, економічному та екологічному аспектах. Нерівність у результатах діяльності та нерівність можливостей тісно взаємопов'язані між собою, бо результати діяльності одного покоління впливають на можливості наступного, що призводить до

передачі бідності від покоління до покоління. Іншими словами, народитися в Сінгапурі або Швейцарії та отримати паспорт громадянина цих країн є «щасливою картою» для людини, яка одразу при народженні має конкурентні переваги від людей, які народилися в бідних країнах – Південний Судан чи Ефіопія [8, с. 11].

Глобалізація та науково-технологічний прогрес (НТП) є факторами збільшення нерівності доходів у межах країн. Однак, останніми роками завдяки зазначених факторів, зменшилася нерівність доходів та бідність у країнах з низьким прибутком не лише у країнах з великим населенням (Індія, Китай, Індонезія), але і в інших, включаючи африканські країни.

Маємо врахувати, що НТП та фінансовий капітал створюють нові парадигми розвитку: синергію технологій, продуктів, індустрій, фінансової інфраструктури, які характеризують технологічну революцію. Стосовно країн, які знаходяться в центрі інновацій, їхній технологічний розвиток можна поділити на два етапи. *Перший* – етап освоєння, коли саме технологія отримує застосування в основних галузях збільшуючи розрив між працівниками цих галузей та іншими. *Другий* – етап масового впровадження, який як показала практика, відбувається нерівномірно. Також не кожна країна відразу отримує доступ до благ технологічного прогресу, в результаті чого посилюється напруга в середині суспільства, що провокує до повалення діючих режимів (мал. 1).

Рис. 1 – Наслідки четвертої промислової революції та її проблеми
Джерело побудовано за даними [8, с. 12].

Отже, на сучасному етапі цифрового розвитку, світ стоїть перед кінцевим етапом масового впровадження ІКТ та переходить на освоєння «передових» технологій Індустрії 4:0. Завдяки стрімкому розвитку ІКТ та цифрових фінансово-торгівельних платформ головними бенефіціарами від технологічного прогресу стали технологічні та ІТ-корпорації передових технологій Індустрії 4:0. Це така категорія специфічних гравців глобального бізнесу, до яких відносяться корпорації-постачальники передових технологій, інтелектуального та фізичного капіталу, де керівниками є винахідники, інвестори або крупні акціонери, і завдяки цифровізації вони кричуще збільшують прірву між багатими та бідними людьми навіть у високорозвинутих країнах. Такий тренд поглиблює нерівномірність між доходами людей, які живуть за результатами своєї праці, та тими людьми, хто володіє технологіями та капіталом.

Список використаних джерел:

1. Лук'яненко Д. Г., Мозгаллі О. П., Лук'яненко О. Д., Дворник І. В., Орехов М. О. Цифровий імператив трансформації діяльності університетів. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії і практики. 2020. № 4 (35). С. 449–458.
2. Ресурси та моделі глобального економічного розвитку: монографія/Д. Г. Лук'яненко [та ін.] ; за заг. ред. Д. Г. Лук'яненка та А. М. Поручника. Київ : КНЕУ, 2011. 703, [1] с.
3. Петько С. М. Республіка Корея в індексах цифрової економіки. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2022. № 1 (01). С. 66–73
doi: 66-73. <https://doi.org/10.32782/dees.1-11>
4. Петько С. М. Технологія 5G в системі цифрової економіки Республіки Корея. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі*. 2022. Випуск 2 (106).
5. Петько С. М. Технології індустрії 4:0 у цифровій парадигмі розвитку глобальної економіки. *Економічний вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»*. 2022. № 24.
6. Петько С. М. Тренди розвитку та обсяги ринку ІТ обладнання в Республіці Корея. *Бізнес-навігатор*. 2021. Вип. 6. (67). С. 25–31.
doi: <https://doi.org/10.32847/business-navigator.67-4>
7. Петько С. М. Цифровий техноглобалізм у становленні Республіки Корея на глобальному ринку напівпровідників. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економіка»*. 2022. Випуск 1 (105). С. 91–99.
doi: <https://doi.org/10.37734/2409-6873-2022-1-12>
8. Technology and Innovation report 2021. Catching technological waves. Innovation with equity. United Nations Conference On Trade And Development (UNCTAD) 2021. United Nations. 196 p. URL: <https://unctad.org/page/technology-and-innovation-report-2021> (дата звернення: 15.12.2022).